

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

zo 14. marca 2013 (*)

„Smernica 93/13/EHS – Spotrebiteľské zmluvy – Zmluva o hypotekárnom úvere –
Konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou –
Právomoci vnútroštátneho súdu rozhodujúceho v určovacom konaní – Nekalé
podmienky – Kritériá posúdenia“

Vo veci C-415/11,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ,
podaný rozhodnutím Juzgado de lo Mercantil n° 3 de Barcelona (Španielsko) z 19. júla
2011 a doručený Súdnemu dvoru 8. augusta 2011, ktorý súvisí s konaním:

Mohamed Aziz

proti

Caixa d'Estalvis de Catalunya, Tarragona i Manresa (Catalunyacaixa),

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory A. Tizzano (spravodajca), sudcovia A. Borg Barthet,
M. Ilešič, J.-J. Kasel a M. Berger,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 19. septembra 2012,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– M. Aziz, v zastúpení: D. Moreno Trigo, abogado,

– Caixa d'Estalvis de Catalunya, Tarragona i Manresa (Catalunyacaixa), v zastúpení: I.
Fernández de Senespleda, abogado,

– španielska vláda, v zastúpení: S. Centeno Huerta, splnomocnená zástupkyňa,

– Európska komisia, v zastúpení: M. Owsiany-Hornung, J. Baquero Cruz a M. van
Beek, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 8. novembra 2012,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288, ďalej len „smernica“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi M. Azizom a Caixa d’Estalvis de Catalunya, Tarragona i Manresa (Catalunyacaixa) (ďalej len „Catalunyacaixa“), vo veci platnosti niektorých podmienok zmluvy o hypotekárnom úvere uzavretej medzi týmito zmluvnými stranami.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Šestnásť odôvodnenie smernice stanovuje:

„keďže požiadavka dobrej viery môže byť splnená predajcom alebo dodávateľom, keď s inou stranou, ktorej oprávnené záujmy brali do úvahy, zaobchádzajú čestne a rovnocenne“.

- 4 Článok 3 smernice stanovuje:

„1. Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery [dobrej viery – *neoficiálny preklad*] spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.

2. Podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou.

...

3. Príloha obsahuje indikatívny a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré sa môžu považovať za nekalé.“

- 5 Podľa článku 4 ods. 1 smernice:

„Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 7, nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.“

- 6 Článok 6 ods. 1 smernice znie:

„Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“

- 7 Článok 7 ods. 1 smernice znie:

„Členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.“

8 Príloha smernice v bode 1 vymenúva podmienky uvedené v článku 3 ods. 3 tejto smernice. Zahŕňa predovšetkým tieto podmienky:

„1. Podmienky, ktorých zmyslom alebo účinkom je:

...

e) požadovať od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako náhradu;

...

q) neposkytnúť spotrebiteľovi právo alebo mu brániť v uplatňovaní práva podať žalobu alebo podať akýkoľvek iný opravný prostriedok, najmä vyžadovať od spotrebiteľa, aby riešil spory neupravené právnymi ustanoveniami výhradne arbitrážou, nevhodne obmedzovať prístup k dôkazom alebo ukladať mu povinnosť dôkazného bremena, ktoré by podľa práva, ktorým sa riadi zmluvný vzťah, malo spočívať na inej zmluvnej strane.“

Španielske právo

9 Ochrana spotrebiteľov pred nekalými podmienkami bola v španielskom práve zabezpečená najprv všeobecným zákonom č. 26/1984 o ochrane spotrebiteľov a užívateľov (Ley General 26/1984 para la Defensa de los Consumidores y Usuarios) z 19. júla 1984 (BOE č. 176 z 24. júla 1984, s. 21686).

10 Všeobecný zákon č. 26/1984 bol neskôr zmenený a doplnený zákonom č. 7/1998 o všeobecných zmluvných podmienkach (Ley 7/1998 sobre Condiciones Generales de la Contratación) z 13. apríla 1998 (BOE č. 89 zo 14. apríla 1998, s. 12304), ktorý smernicu prebral do španielskeho vnútroštátneho práva.

11 Napokon kráľovský legislatívny dekrét č. 1/2007 o prepracovaní všeobecného zákona o ochrane spotrebiteľov a užívateľov a ďalších doplňujúcich zákonov (Real Decreto Legislativo 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias) zo 16. novembra 2007 (BOE č. 287 z 30. novembra 2007, s. 49181) prijal kodifikované znenie zákona č. 26/1984 v znení neskorších predpisov.

12 Podľa článku 82 kráľovského legislatívneho dekrétu č. 1/2007:

„1. Za nekalé podmienky sa považujú všetky podmienky, ktoré neboli individuálne dohodnuté, ako aj všetky praktiky, ktoré neboli výslovne schválené, ktoré v rozpore s požiadavkou dobrej viery spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vyplývajúcich zo zmluvy na škodu spotrebiteľa a používateľa.

...

3. Nekalá povaha zmluvnej podmienky sa posudzuje so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, ktoré sú predmetom zmluvy, a s prihliadnutím na všetky okolnosti, ktoré existovali v čase jej uzatvorenia, ako aj všetky ostatné podmienky zmluvy alebo inej zmluvy, od ktorej táto zmluva závisí.

4. Bez toho, aby boli dotknuté predchádzajúce odseky, sú v každom prípade považované za nekalé tie podmienky, ktoré v súlade s článkami 85 až 90 vrátane:

- a) viažu zmluvu na vôľu predávajúceho alebo dodávateľa,
- b) obmedzujú práva spotrebiteľa a používateľa,
- c) spôsobujú nedostatok vzájomnosti v zmluve,
- d) ukladajú spotrebiteľovi alebo používateľovi neprimerané záruky alebo mu bezdôvodne ukladajú dôkazné bremeno,
- e) sú neprimerané vo vzťahu k dojednaniu a vykonaniu zmluvy, alebo
- f) odporujú pravidlám o právomoci a o uplatniteľnom práve.“

13 Pokiaľ ide o konanie o platobnom rozkaze, občiansky súdny poriadok (Ley de Enjuiciamiento Civil) v znení platnom v deň, keď bolo začaté konanie, ktorého základom je spor vo veci samej, v kapitole V hlave IV knihy III s názvom „Osobitné podmienky exekúcie majetku, ktorý bol zaťažený hypotékou alebo založený“, najmä v jeho článkoch 681 až 698, upravuje konanie o výkone rozhodnutia týkajúce sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, o ktoré ide vo veci samej.

14 Článok 695 občianskeho súdneho poriadku znie:

„1. V konaniach uvedených v tejto kapitole môže dlžník, proti ktorému sa vedie konanie o výkone rozhodnutia, uplatňovať iba námietku, ktorá sa opiera o nasledujúce dôvody:

(1) zánik záruky alebo zabezpečenej pohľadávky, ak predloží potvrdenie z príslušného registra, z ktorého vyplýva zánik hypotéky alebo prípadne zánik záložného práva k veci, ktorú nevlastní (zapísané záložné právo), alebo notársku zápisnicu o prijatí platby či o zániku záruky;

(2) chybu pri výpočte dlžnej sumy, ak v prípade zabezpečenej pohľadávky ide o konečný zostatok na účte medzi oprávneným a povinným, proti ktorému sa uplatňuje výkon rozhodnutia. Povinný, proti ktorému sa uplatňuje výkon rozhodnutia, musí predložiť jeden exemplár výpisu z účtu a námietka je prípustná iba za predpokladu, že takto vykázaný zostatok sa odlišuje od zostatku, ktorý vyplýva z výpisu z účtu predloženého oprávneným, ktorý výkon rozhodnutia navrhuje.

...

(3) ...existenciu inej záruky alebo hypotéky... zapísanej pred ťarchou, o ktorú ide v predmetnom konaní, spolu s potvrdením o príslušnom zápise.

2. V prípade námietky podľa odseku 1 súdny úradník výkon rozhodnutia preruší a predvolá účastníkov konania na pojednávanie pred súdom, ktorý vydal príkaz na výkon

rozhodnutia, pričom predvolanie sa musí vykonať najmenej štyri dni pred predmetným termínom pojednávania; na tomto pojednávaní súd vypočuje účastníkov konania, prijme listiny, ktoré boli predložené, a do dvoch dní vydá formou uznesenia rozhodnutie o tom, čo považuje za vhodné...”

15 Článok 698 občianskeho súdneho poriadku stanovuje:

„1. O každej námietke dlžníka, tretej osoby, ktorá je držiteľom, alebo inej zúčastnenej osoby, na ktorú sa nevzťahujú ustanovenia predchádzajúcich článkov, vrátane námietok, ktoré sa týkajú neplatnosti exekučného titulu, ako aj splatnosti, určitosti, zániku alebo výšky pohľadávky, sa rozhodne v príslušnom konaní bez toho, aby to viedlo k prerušeniu alebo predĺženiu súdneho konania o výkone rozhodnutia uvedeného v tejto kapitole.

...

2. Pri podaní námietky podľa predchádzajúceho odseku alebo v priebehu konania o tejto námietke je možné požiadať, aby bola účinnosť rozsudku vydaného v tomto konaní zabezpečená zadržaním celej sumy alebo jej časti, ktorá má byť zaplatená veriteľovi, v konaní upravenom v tejto kapitole.

Súd predbežným opatrením vydaným na základe predložených podkladov nariadi uvedené zadržanie sumy, ak uplatnené dôvody uzná za dostačujúce. V prípade, že navrhovateľ zjavne nemá dostatočné finančné prostriedky, musí súd od neho vopred požadovať zloženie dostatočnej záruky za úroky z omeškania a prípadné ďalšie nároky na náhradu akejkoľvek inej škody a ujmy, ktorá môže vzniknúť veriteľovi.

3. Ak veriteľ poskytne zálohu za sumu, ktorej zadržanie bolo nariadené v súlade s postupom upraveným v odseku 1, ktorú súd považuje za dostatočnú, zadržanie sa zruší.“

16 Článok 131 zákona o hypotékach v znení platnom v čase skutkových okolností vo veci samej (Ley Hipotecaria), ktorého kodifikované znenie bolo schválené dekrétom z 8. februára 1946 (BOE č. 58 z 27. februára 1946, s. 1518), stanovuje:

„Predbežné zápisy návrhu na zrušenie hypotéky alebo iné zápisy, ktoré nie sú založené na jednom z prípadov, ktoré môžu viesť k zastaveniu výkonu rozhodnutia, sa na základe uznesenia o zrušení upraveného v článku 133 zrušia za predpokladu, že boli vykonané po zápise poznámky na okraji o vydaní osvedčenia o ťarchách. Akt potvrdzujúci zaplatenie hypotéky nemôže byť predmetom zápisu, pokiaľ nebude uznesením súdu vydaným na tento účel predbežne zrušená vyššie uvedená poznámka na okraji.“

17 Podľa článku 153a zákona o hypotékach:

„...Zmluvné strany sa môžu dohodnúť, že v prípade výkonu rozhodnutia splatnou sumou bude suma vyplývajúca z výpočtu, ktorý urobí finančná inštitúcia poskytujúca úver spôsobom, ktorý si strany písomne dohodli.

V termíne splatnosti dohodnutom zmluvnými stranami alebo po jeho predĺžení sa môže uskutočniť výkon rozhodnutia týkajúci sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou podľa článkov 129 a 153 tohto zákona a analogických ustanovení občianskeho súdneho poriadku.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 18 Dňa 19. júla 2007 M. Aziz, marocký štátny príslušník pracujúci v Španielsku od decembra 1993, podpísal s Catalunyacaixa zmluvu o úvere zabezpečenom hypotékou, ktorá mala formu notárskej zápisnice. Predmetom tejto zábezpeky bola nehnuteľnosť M. Aziza, ktorú vlastnil od roku 2003.
- 19 Catalunyacaixa požičala sumu vo výške 138 000 eur. Dĺžka splatnosti úveru bola stanovená na 33 rokov vo forme 396 mesačných splátok, so začiatkom splatnosti 1. augusta 2007.
- 20 Zo spisu predloženého Súdnu dvoru vyplýva, že táto zmluva o úvere podpísaná s Catalunyacaixa v zmluvnej podmienke č. 6 stanovovala ročný úrok z omeškania vo výške 18,75 %, ktorý sa automaticky uplatňuje na nezaplatené splatné sumy bez nutnosti zaslania akejkoľvek upomienky.
- 21 Podmienka č. 6a tejto zmluvy okrem toho Catalunyacaixa priznáva právo predčasne vyhlásiť splatnosť celého úveru vtedy, keď uplynul niektorý z dohodnutých termínov splatnosti a dlžník si nesplnil povinnosť zaplatiť časť úverovej istiny alebo úroku z úveru.
- 22 Napokon podmienka č. 15 tejto zmluvy upravujúca dohodu o likvidite priznáva Catalunyacaixa nielen právo prikročiť k výkonu rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou na účely pokrytia prípadného dlhu, ale aj možnosť na tento účel priamo predložiť vyúčtovanie nesplatených súm formou zodpovedajúceho osvedčenia, v ktorom sa uvádza požadovaná suma.
- 23 M. Aziz platil pravidelne svoje mesačné splátky od júla 2007 do mája 2008, ale od júna 2008 prestal platiť. Za týchto okolností sa Catalunyacaixa 28. októbra 2008 obrátila na notára na účely vydania aktu určujúceho výšku dlhu. Notár na základe predložených dokumentov a obsahu zmluvy o úvere osvedčil, že výška zostávajúceho splatného dlhu je 139 764,76 eura, čo zodpovedá nezaplateným mesačným splátkam zvýšeným o zmluvné úroky z úroky z omeškania.
- 24 Po tom, čo Catalunyacaixa neúspešne vyzvala M. Aziza na zaplatenie dlhu, začala 11. marca 2009 na Juzgado de Primera Instancia n°5 de Martorell proti nemu konanie o výkone rozhodnutia, pričom od neho požadovala zaplatenie 139 674,02 eura za istinu, 90,74 eura za prirastené úroky a 41 902,21 eura za úroky a náklady.
- 25 Keďže sa M. Aziz nedostavil, tento súd 15. decembra 2009 nariadil výkon rozhodnutia. M. Azizovi bol teda zaslaný platobný rozkaz, ktorému dlžník ani nevyhovel, ani nepodal voči nemu odpor.
- 26 Za týchto okolností sa 20. júla 2010 uskutočnila dražba nehnuteľnosti, na ktorej však nebola predložená žiadna ponuka na kúpu. Z tohto dôvodu Juzgado de Primera Instancia n°5 de Martorell na základe ustanovení občianskeho súdneho poriadku povolil nadobudnutie tohto majetku v dražbe za 50 % jeho hodnoty. Tento súd zároveň určil deň 20. januára 2011 za dátum, kedy má dôjsť k prevodu vlastníctva k nehnuteľnosti na vydražiteľa. V dôsledku toho bol M. Aziz z miesta bydliska vyst'ahovaný.

- 27 Krátko pred touto udalosťou však M. Aziz 11. januára 2011 podal na Juzgado de lo Mercantil n° 3 de Barcelona určovaciu žalobu, v ktorej žiadal zrušiť podmienku č. 15 zmluvy o hypotekárnom úvere vzhľadom na to, že táto podmienka má nekalú povahu, a v dôsledku toho treba vyhlásiť konanie o výkone rozhodnutia za neplatné.
- 28 Za týchto okolností Juzgado de lo Mercantil n° 3 de Barcelona spochybnil súlad španielskeho práva s právnym rámcom stanoveným smernicou.
- 29 Predovšetkým zdôraznil, že ak si veriteľ na účely núteného výkonu rozhodnutia vyberie konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, sú možnosti dovolávania sa nekalej povahy jednej z podmienok uvedených v zmluve o úvere veľmi obmedzené, pretože nekalú povahu možno uplatňovať až v neskoršom určovacom konaní, ktoré však nemá odkladný účinok. Vnútroštátny súd sa domnieval, že za týchto okolností je pre španielsky súd dosť zložitá zabezpečiť účinnú ochranu spotrebiteľa tak v uvedenom konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, ako aj v príslušnom určovacom konaní.
- 30 Navyše Juzgado de lo Mercantil n° 3 de Barcelona sa domnieval, že riešenie prejednávaneho sporu závisí predovšetkým od výkladu pojmu „podmienky, ktorých zmyslom alebo účinkom je požadovať od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako náhradu“ uvedeného v bode 1 písm. e) prílohy smernice, ako aj pojmu uvedeného v bode 1 písm. q) tejto prílohy „podmienky, ktorých zmyslom alebo účinkom je neposkytnúť spotrebiteľovi právo alebo mu brániť v uplatňovaní práva podať žalobu alebo podať akýkoľvek iný opravný prostriedok“. Nie je jasná ani zlučiteľnosť podmienok týkajúcich sa predčasnej splatnosti uvedenej v dlhodobých zmluvách, fixácie úrokov z omeškania, ako aj jednostranného stanovenia spôsobu výpočtu celého dlhu zo strany veriteľa s týmito ustanoveniami prílohy smernice.
- 31 Za týchto okolností Juzgado de lo Mercantil n° 3 de Barcelona vzhľadom na pochybnosti o správnom výklade práva Únie rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Možno považovať systém núteného výkonu súdnych exekučných titulov týkajúcich sa majetku, ktorý bol zaťažený hypotékou alebo založený, upravený v článku 695 a nasl. španielskeho občianskeho súdneho poriadku spoločne s obmedzením námietok proti výkonu rozhodnutia uvedeným v týchto ustanoveniach, za jasné obmedzenie ochrany spotrebiteľa, pretože spotrebiteľovi formálne i materiálne jasne bráni v podaní žalôb alebo v podaní opravných prostriedkov na súd, ktoré sú schopné zaistiť účinnú ochranu jeho práv?
2. Tento návrh sa podáva s cieľom objasniť pojem neprimeranosť vzhľadom na:
- a) možnosť vyhlásenia predčasnej splatnosti zmlúv, ktoré sú uzatvorené na dlhé obdobie, v prejednávanej veci na 33 rokov, v prípadoch omeškania, ktoré nastane v rámci určitého veľmi obmedzeného obdobia;
- b) stanovenie sadzieb úroku z omeškania – v tomto prípade presahujúcich 18 % –, ktoré nie sú v súlade s kritériami na určenie úroku z omeškania v ostatných spotrebiteľských zmluvách (spotrebiteľské úvery) a ktoré by pri iných druhoch spotrebiteľských zmlúv bolo možné považovať za nekalé, keďže

pri zmluvách týkajúcich sa nehnuteľností pre ne neexistuje nijaká jasná zákonná hranica, a to ani v prípadoch, keď sa má úrok počítať nielen zo splátok, ktoré už boli splatné, ale aj zo všetkých splátok, ktoré sa stali splatnými v dôsledku vyhlásenia predčasnej splatnosti;

- c) jednostranné stanovenie postupov na výpočet a určenie pohyblivého úroku, tak bežného úroku, ako aj úroku z omeškania, veriteľom, ktoré je spojené s možnosťou výkonu práva z hypotéky a ktoré dlžníkovi neumožňujú v konaní o výkone rozhodnutia uplatňovať námietky proti vyčísleniu dlhu, ale odkazujú ho na určovacie konanie, v ktorom bude právoplatné rozhodnutie vydané až po tom, ako sa skončí nútený výkon rozhodnutia alebo dlžník prinajmenšom stratí majetok, ktorý bol zaťažený hypotékou alebo založený, čo je veľmi dôležitou otázkou v prípade, ak bol úver prijatý na kúpu bývania a nútený výkon rozhodnutia vedie k vyprataniu nehnuteľnosti?“

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti

- 32 Catalunyacaixa a Španielske kráľovstvo spochybňujú prípustnosť prvej otázky z dôvodu, že odpoveď na túto otázku nebude užitočná pre rozhodnutie prejednávaneho sporu. V tejto súvislosti uvádzajú, že táto vec sa prejednáva v rámci samostatného určovacieho konania a nezávisle od konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou a týka sa len neplatnosti podmienky č. 15 spornej zmluvy o úvere z hľadiska právnej úpravy o ochrane spotrebiteľov. V dôsledku toho odpoveď vzťahujúca sa na zlučiteľnosť konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou so smernicou nie je pre vyriešenie prejednávanej veci ani potrebná a ani relevantná.
- 33 Z tohto istého hľadiska Španielske kráľovstvo a Catalunyacaixa spochybňujú aj prípustnosť druhej otázky v rozsahu, v akom sa týka výkladu pojmu neprimeranosť v zmysle relevantných ustanovení smernice týkajúcich sa podmienok predčasného splatenia v dlhodobých zmluvách a stanovenia úrokov z omeškania. Španielske kráľovstvo a Catalunyacaixa totiž tvrdia, že tieto podmienky nijakým spôsobom nesúvisia s predmetom sporu vo veci samej a nie sú užitočné pre posúdenie nekalého charakteru podmienky č. 15 zmluvy o úvere dotknutej vo veci samej.
- 34 V tejto súvislosti treba na úvod pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry má v rámci konania podľa článku 267 ZFEÚ, ktoré je založené na jasnom rozdelení úloh medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom, výlučne vnútroštátny súd právomoc zistiť a posúdiť skutkový stav veci, ako aj vykladať a uplatňovať vnútroštátne právo. Rovnako prislúcha výlučne vnútroštátnemu súdu, ktorému bol spor predložený a ktorý musí prevziať zodpovednosť za vydané súdne rozhodnutie, aby s prihliadnutím na osobitosti veci posúdil tak nevyhnutnosť, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdny dvor. Preto pokiaľ sa predložené otázky týkajú výkladu práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť (rozsudok zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, zatiaľ neuvyhladený v Zbierke, bod 76 a citovaná judikatúra).
- 35 Zamietnutie návrhu vnútroštátneho súdu na začatie prejudiciálneho konania Súdny dvorom je teda možné len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá

nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém, alebo ak Súdny dvor nemá k dispozícii skutkové a právne podklady nevyhnutné na užitočné zodpovedanie otázok, ktoré sú mu položené (rozsudok Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 77 a citovaná judikatúra).

36 Tak to však vo veci samej nie je.

37 Treba totiž pripomenúť, že podľa španielskeho procesného systému v rámci konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, ktoré začala Catalunyacaixa proti M. Azizovi, tento dlžník síce nemohol napadnúť nekalú povahu zmluvnej podmienky dohodnutej s touto finančnou inštitúciou na Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Martorell, súdom rozhodujúcim o výkone rozhodnutia, ale mohol ju napadnúť na Juzgado de lo Mercantil n° 3 de Barcelona, súdom rozhodujúcim v určovanom konaní.

38 V tomto kontexte, ako správne uvádza Európska komisia, prvú otázku položenú Juzgado de lo Mercantil n° 3 de Barcelona treba chápať v širšom zmysle, t. j. ako otázku, ktorá je z hľadiska obmedzenia prípustných námietok, ktoré možno uplatniť v konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, v podstate zameraná na posúdenie zlučiteľnosti právomocí priznaných súdu rozhodujúcemu vo veci samej, príslušného pre posúdenie nekalej povahy podmienok zmluvy, o ktorú ide vo veci samej, z ktorej vyplýva dlh vymáhaný v tomto konaní o výkone rozhodnutia, so smernicou.

39 Za týchto okolností a vzhľadom na skutočnosť, že úlohou Súdneho dvora je poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť vec, ktorú prejednáva (pozri rozsudky z 28. novembra 2000, Roquette Frères, C-88/99, Zb. s. I-10465, bod 18, a z 11. marca 2010, Attanasio Group, C-384/08, Zb. s. I-2055, bod 19), treba konštatovať, že nie je zjavné, že by výklad práva Únie požadovaný v prvej otázke nemal žiadnu súvislosť so skutkovým stavom alebo predmetom sporu vo veci samej.

40 Zároveň nemožno vylúčiť, že výklad pojmu neprimeranosť v zmysle relevantných ustanovení smernice, ktorý sa uvádza v druhej otázke, môže byť užitočný pre rozhodnutie v konaní vo veci samej, ktorú prejednáva Juzgado de lo Mercantil n° 3 de Barcelona.

41 Ako zdôrazňuje generálna advokátka v bodoch 62 a 63 návrhov, že hoci sa návrh na zrušenie predložený M. Azizom v konaní vo veci samej týka len platnosti podmienky č. 15 zmluvy o úvere, postačí konštatovať, že jednak podľa článku 4 ods. 1 smernice celkový pohľad na ostatné zmluvné podmienky uvedené v tejto otázke môže mať vplyv na preskúmanie podmienky napadnutej v tejto veci, a jednak podľa judikatúry Súdneho dvora je vnútroštátny súd povinný *ex officio* posúdiť prípadnú nekalú povahu všetkých zmluvných podmienok, ktoré patria do pôsobnosti smernice, vrátane prípadu keď nebol o to výslovne požiadaný, pokiaľ je súd oboznámený s právnymi a so skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 4. júna 2009, Pannon GSM, C-243/08, Zb. s. I-4713, body 31 a 32, ako aj Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 43).

42 V dôsledku toho sú prejudiciálne otázky prípustné ako celok.

O veci samej

O prvej otázke

- 43 Svojou prvou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či treba smernicu vykladať v tom zmysle, že bráni právnej úprave členského štátu, akou je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá tým, že neumožňuje v konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou vzniknúť námietky voči nekalej povahe podmienky obsiahnutej v zmluve uzatvorenej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, nedovoľuje súdu rozhodujúcemu v určovacom konaní, ktorý je príslušný na preskúmanie nekalej povahy takejto podmienky, aby prijal predbežné opatrenia, ktoré by zaručili úplnú účinnosť jeho konečného rozhodnutia.
- 44 Na účely odpovede na túto otázku treba najskôr pripomenúť, že systém ochrany zavedený smernicou vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti (rozsudok Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 39).
- 45 Vzhľadom na takéto znevýhodnené postavenie článok 6 ods. 1 smernice stanovuje, že nekalé podmienky nie sú záväzné pre spotrebiteľa. Ako vyplýva z judikatúry, ide o kogentné ustanovenie smerujúce k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou, ktorá medzi nimi môže znovu zaviesť rovnosť (rozsudok Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 40 a citovaná judikatúra).
- 46 V tomto kontexte Súdny dvor už viackrát zdôraznil, že vnútroštátny súd má *ex officio* posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacu do pôsobnosti smernice a tým odstrániť nerovnováhu medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, pretože je oboznámený s právnymi a so skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel (rozsudky Pannon GSM, už citovaný, body 31 a 32, ako aj Banco Español de Crédito, body 42 a 43).
- 47 Súdny dvor rozhodujúci o návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal vnútroštátny súd v rámci kontradiktórneho konania začatého po podaní odporu spotrebiteľom proti platobnému rozkazu, rozhodol, že vnútroštátny súd musí *ex officio* nariadiť vykonávanie dôkazov s cieľom zistiť, či ustanovenie o voľbe výlučnej miestnej príslušnosti súdu nachádzajúce sa v zmluve, ktorá bola uzavretá medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, patrí do pôsobnosti smernice, a v prípade, že to tak je, posúdiť *ex officio* prípadnú nekalú povahu tohto ustanovenia (rozsudok z 9. novembra 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, Zb. s. I-10847, bod 56).
- 48 Zároveň Súdny dvor spresnil, že so smernicou je v rozpore právna úprava členského štátu, ktorá vnútroštátnemu súdu rozhodujúcemu o návrhu na vydanie platobného rozkazu neumožňuje ani *a limine*, ani v ktorejkoľvek inej fáze konania *ex officio* preskúmať prípadnú nekalú povahu podmienky týkajúcej sa úrokov z omeškania, ktorá je súčasťou zmluvy uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, ak spotrebiteľ nepodá odpor, a to napriek tomu, že súd je oboznámený s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel (rozsudok Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 57).

- 49 Vec dotknutá vo veci samej sa však odlišuje od vecí, v ktorých boli vydané už citované rozsudky VB Pénzügyi Lízing a Banco Español de Crédito, tým, že sa týka určenia povinností, ktoré prináležia vnútroštátnemu súdu rozhodujúcemu v určovacom konaní, ktoré súvisí s konaním o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, aby sa tým prípadne zabezpečil potrebný účinok rozhodnutia vydaného v určovacom konaní, ktorým sa potvrdzuje nekalá povaha zmluvnej podmienky, ktorá predstavuje základ exekučného titulu a ktorá zapríčinila začatie tohto konania o výkone rozhodnutia.
- 50 V tejto súvislosti treba konštatovať, že vzhľadom na to, že neexistuje harmonizácia vnútroštátnych mechanizmov núteného výkonu rozhodnutia, spadajú na základe zásady procesnej autonómie členských štátov pravidlá upravujúce spôsoby uplatnenia námietok, ktoré možno vzniesť v rámci konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou a úprava právomocí priznaných súdu rozhodujúcemu v určovacom konaní o zákonnosti zmluvných podmienok, na základe ktorých došlo k vydaniu exekučného titulu, do pôsobnosti vnútroštátneho poriadku členských štátov, avšak pod podmienkou, že tieto pravidlá nesmú byť nevýhodnejšie ako príslušné pravidlá upravujúce podobné situácie (zásada ekvivalencie) a nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré spotrebiteľom priznáva právny poriadok Únie (zásada efektivity) (pozri v tomto zmysle rozsudky z 26. októbra 2006, Mostaza Claro, C-168/05, Zb. s. I-10421, bod 24, a zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, Zb. s. I-9579, bod 38).
- 51 Pokiaľ ide o zásadu ekvivalencie, treba uviesť, že Súdny dvor nemá žiaden dôvod pochybovať o súlade spornej vnútroštátnej právnej úpravy s uvedenou zásadou.
- 52 Zo spisu totiž vyplýva, že systém španielskeho procesného práva zakazuje súdu, ktorý rozhoduje v určovacom konaní súvisiacom s konaním o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, aby prijal predbežné opatrenia, ktoré by zabezpečili plnú účinnosť jeho konečného rozhodnutia nielen vtedy, keď z hľadiska článku 6 smernice skúma nekalú povahu podmienky uvedenej v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, ale aj vtedy, keď overuje, či takáto podmienka nie je v rozpore s vnútroštátnymi pravidlami verejného poriadku, čo však prináleží overiť vnútroštátnemu súdu (pozri v tomto zmysle rozsudok Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 48).
- 53 V súvislosti so zásadou efektivity treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora musí byť každý prípad, keď vzniká otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie znemožňuje alebo príliš sťažuje uplatňovanie práva Únie, preskúmaný s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v rámci celého konania, na jeho priebeh a osobitosti pred rôznymi vnútroštátnymi súdmi (rozsudok Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 49).
- 54 Vo veci samej zo spisu predloženého Súdnemu dvoru vyplýva, že v zmysle článku 695 občianskeho súdneho poriadku v konaniach o výkone rozhodnutia týkajúcich sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou môže dlžník v tomto konaní o výkone rozhodnutia uplatňovať iba námietku, ktorá sa opiera o zánik záruky alebo zabezpečenej pohľadávky alebo o chybu pri výpočte dlžnej sumy, ak v prípade zabezpečenej pohľadávky ide o konečný zostatok na účte medzi oprávneným a povinným, proti ktorému sa uplatňuje

výkon rozhodnutia, prípadne sa opiera o existenciu inej hypotéky alebo záruky zapísanej pred ťarchou, o ktorú ide v predmetnom konaní.

- 55 Podľa článku 698 občianskeho súdneho poriadku o akejkolvek inej námietke, ktorú by mohol dlžník vzniesť, vrátane námietok, ktoré sa týkajú neplatnosti exekučného titulu, ako aj splatnosti, určitosti, zániku alebo výšky pohľadávky, sa rozhodne v príslušnom konaní bez toho, aby to viedlo k prerušeniu alebo predĺženiu konania o výkone rozhodnutia uvedeného v spornej kapitole.
- 56 Navyše podľa článku 131 zákona o hypotékach predbežné zápisy návrhu na zrušenie hypotéky alebo iné zápisy, ktoré nie sú založené na skutočnostiach, ktoré môžu viesť k zastaveniu výkonu rozhodnutia, sa na základe uznesenia o zrušení upraveného v článku 133 tohto zákona zrušia za predpokladu, že boli vykonané po zápise poznámky na okraji o vydaní osvedčenia o ťarchách.
- 57 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že v španielskom procesnom práve je konečný príklep nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou tretej osobe vždy nezvratný, a to aj v prípade, že nekalá povaha podmienky, ktorú napadol spotrebiteľ na súde rozhodujúcom v určovacom konaní, bude viesť k vyhláseniu neplatnosti konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou s výnimkou prípadu, keď tento spotrebiteľ uskutočnil predbežný zápis návrhu na zrušenie hypotéky ešte pred zápisom uvedenej poznámky na okraji.
- 58 Z tohto hľadiska však treba konštatovať, že vzhľadom na priebeh a osobitosti konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou dotknutého vo veci samej, táto hypotéza sa má považovať za málo pravdepodobnú, pretože hrozí nezanedbateľné riziko, že dotknutý spotrebiteľ nevykoná uvedený predbežný zápis v lehote stanovenej na tento účel, a to buď z dôvodu značne rýchleho priebehu sporného konania o výkone rozhodnutia, alebo z dôvodu, že nepozná alebo si nie je vedomý rozsahu svojich práv (pozri v tomto zmysle rozsudok Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 54).
- 59 V tejto súvislosti treba teda konštatovať, že takýto procesný režim, v ktorom súd rozhodujúci v určovacom konaní, na ktorý spotrebiteľ podal návrh na vyhlásenie nekalej povahy zmluvnej podmienky, na základe ktorej bol vydaný exekučný titul, nemôže prijať predbežné opatrenia, ktoré by umožnili prerušenie alebo predĺženie konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou v prípade, keď prijatie takýchto opatrení je potrebné na zabezpečenie plnej účinnosti jeho konečného rozhodnutia, môže ohroziť efektivitu ochrany zaručenú smernicou (pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. marca 2007, Unibet, C-432/05, Zb. s. I-2271, bod 77).
- 60 Ako totiž už uviedla generálna advokátka v bode 50 svojich návrhov, bez takejto možnosti by vo všetkých prípadoch, v ktorých sa rovnako ako vo veci samej uskutočnil výkon rozhodnutia týkajúci sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou ešte predtým, než súd rozhodujúci v určovacom konaní vydá rozhodnutie o vyhlásení nekalej povahy zmluvnej podmienky tvoriacej základ hypotéky, a teda vyhlási konanie o výkone rozhodnutia za neplatné, takéto rozhodnutie mohlo uvedenému spotrebiteľovi zabezpečiť iba ochranu a *posteriori* výlučne formou odškodnenia, čo by bolo len čiastočným a nedostatočným riešením, ktoré nie je primeraným ani účinným

prostriedkom na zabránenie uplatňovaniu takejto podmienky – čo je v rozpore s tým, čo stanovuje článok 7 ods. 1 smernice 93/13.

- 61 To platí o to viac v prípade, keď rovnako ako vo veci samej je predmetom hypotekárnej záruky bývanie poškodeného spotrebiteľa a jeho rodiny, pretože tento mechanizmus ochrany spotrebiteľov sa obmedzuje len na vyplatenie náhrady škody a úrokov bez možnosti zabrániť definitívnej a neodvratnej strate tohto bývania.
- 62 Vnútroštátny súd zároveň uviedol, že ak sú splnené príslušné podmienky, predajcom alebo dodávateľom by teda na to, aby spotrebiteľov v podstate zbavili ochrany sledovanej smernicou, stačilo iba začať konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, čo je tiež v rozpore s judikatúrou Súdneho dvora, podľa ktorej špecifiká súdneho konania, ktoré prebieha v rámci vnútroštátneho práva medzi predajcami alebo dodávateľmi a spotrebiteľmi, nemôžu predstavovať skutočnosť spôsobilú ovplyvniť právnu ochranu, ktorá podľa ustanovení tejto smernice spotrebiteľom musí byť poskytnutá (pozri v tomto zmysle rozsudok Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 55).
- 63 Za týchto podmienok treba konštatovať, že španielska právna úprava dotknutá vo veci samej sa nezdá byť v súlade so zásadou efektivity, keďže v konaniach o výkone rozhodnutia týkajúcich sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou začatých predajcami alebo dodávateľmi, v ktorých sú žalovanými spotrebiteľia, znemožňuje alebo nadmerne sťažuje uplatnenie ochrany, ktorú spotrebiteľom priznáva smernica.
- 64 Na základe týchto úvah treba na prvú otázku odpovedať tak, že smernica sa má vykladať v tom zmysle, že bráni takej právnej úprave členského štátu, akou je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá tým, že v konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou nestanovuje možnosť vzniesť námietky voči nekalej povahe zmluvnej podmienky, na základe ktorej bol vydaný exekučný titul, znemožňuje súdu rozhodujúcemu v určovacom konaní, ktorý je príslušný na posúdenie nekalej povahy tejto podmienky, prijať predbežné opatrenia, najmä tie, ktoré vedú k prerušeniu uvedeného konania o výkone rozhodnutia, hoci prijatie týchto opatrení je potrebné na zabezpečenie plnej účinnosti jeho konečného rozhodnutia.

O druhej otázke

- 65 Druhou otázkou vnútroštátny súd v podstate žiada o spresnenie základných prvkov tvoriacich pojem „nekalá podmienka“ podľa článku 3 ods. 1 a 3 smernice, ako aj prílohy tejto smernice s cieľom posúdiť, či podmienky týkajúce sa predčasného splatenia v dlhodobých zmluvách, stanovenia úrokov z omeškania a dohody o určení výšky vymáhaného dlhu, o aké ide vo veci samej, majú, resp. nemajú nekalú povahu.
- 66 V tejto súvislosti treba spresniť, že podľa ustálenej judikatúry právomoc Súdneho dvora v danej oblasti zahŕňa výklad pojmu „nekalá podmienka“ uvedeného v článku 3 ods. 1 smernice a v prílohe k tejto smernici, ako aj stanovenie kritérií, ktoré vnútroštátny súd môže alebo musí zohľadniť pri preskúvaní zmluvnej podmienky z hľadiska ustanovení smernice, pričom vnútroštátnemu súdu vzhľadom na uvedené kritériá prináleží stanoviť konkrétnu kvalifikáciu príslušnej zmluvnej podmienky podľa osobitných okolností daného prípadu. Z uvedeného vyplýva, že Súdny dvor sa musí vo svojej odpovedi obmedziť na to, aby vnútroštátnemu súdu poskytol údaje, ktoré musí tento súd

zohľadniť pri posúdení nekalej povahy dotknutej podmienky (pozri rozsudok z 26. apríla 2012, Invitel, C-472/10, zatiaľ neuverejnený v Zbierke, bod 22 a citovanú judikaturu).

- 67 Zároveň je potrebné uviesť, že tým, že článok 3 ods. 1 uvedenej smernice odkazuje na pojmy dobrej viery a značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy ku škode spotrebiteľa, len abstraktne uvádza skutočnosti, ktoré dávajú zmluvnej podmienke, ktorá nebola individuálne dohodnutá, nekalú povahu (pozri rozsudky z 1. apríla 2004, Freiburger Kommunalbauten, C-237/02, Zb. s. I-3403, bod 19, a Pannon GSM, už citovaný, bod 37).
- 68 Ako uviedla generálna advokátka v bode 71 svojich návrhov, pri otázke, či podmienka spôsobuje „značnú nerovnováhu“ v právach a povinnostiach strán vyplývajúcich zo zmluvy na škodu spotrebiteľa, treba predovšetkým zohľadniť právne predpisy uplatňované vo vnútroštátnom práve v prípade absencie dohody medzi zmluvnými stranami v tomto zmysle. Na základe takejto porovnávacej analýzy môže vnútroštátny súd posúdiť, či a prípadne do akej miery je právne postavenie spotrebiteľa vyplývajúce zo zmluvy nevýhodnejšie než právne postavenie zakotvené v platnom vnútroštátnom práve. Okrem toho sa zdá, že na tieto účely je relevantné preskúmať právne postavenie uvedeného spotrebiteľa z hľadiska prostriedkov, ktoré má podľa vnútroštátnej právnej úpravy k dispozícii na zabránenie uplatňovaniu nekalých podmienok.
- 69 Pokiaľ ide otázku, za akých okolností dôjde k takejto nerovnováhe „napriek požiadavke dôvery [dobrej viery – *neoficiálny preklad*]“, treba konštatovať vzhľadom na šestnásť odôvodnenie a ako v podstate uviedla aj generálna advokátka v bode 74 svojich návrhov, že, vnútroštátny súd má na tento účel preveriť, či predajca alebo dodávateľ, ktorí zaobchádzajú so spotrebiteľom čestne a rovnocenne, mohol rozumne očakávať, že by tento spotrebiteľ súhlasil s takouto podmienkou po individuálnom dojednaní.
- 70 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že príloha, na ktorú odkazuje článok 3 ods. 3 smernice, obsahuje len orientačný a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré možno považovať za nekalé (pozri rozsudok Invitel, už citovaný, bod 25 a citovanú judikaturu).
- 71 Okrem toho podľa článku 4 ods. 1 smernice nekalá povaha zmluvnej podmienky sa má posudzovať so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy (rozsudky Pannon GSM, už citovaný, bod 39, a VB Pénzügyi Lízing, už citovaný, bod 42). Z toho vyplýva, že z tohto hľadiska treba tiež posúdiť dôsledky, ktoré uvedená podmienka môže mať v rámci práva uplatniteľného na zmluvu, čo v sebe zahŕňa preskúmanie vnútroštátneho právneho systému (pozri rozsudok Freiburger Kommunalbauten, už citovaný, bod 21, a uznesenie zo 16. novembra 2010, Pohotovosť, C-76/10, Zb. s. I-11557, bod 59).
- 72 Z hľadiska týchto kritérií prináleží Juzgado de lo Mercantil n° 3 de Barcelona, aby posúdil nekalú povahu podmienok, na ktoré sa odkazuje v druhej otázke.
- 73 V prvom rade pokiaľ ide konkrétne o podmienku týkajúcu sa predčasného splatenia uvedenú v dlhodobých zmluvách z dôvodu neplnenia povinností zo strany dlžníka počas určitého obdobia, je úlohou vnútroštátneho súdu predovšetkým preveriť, ako uviedla generálna advokátka v bodoch 77 a 78 svojich návrhov, či možnosť predajcu alebo

dodávateľa rozhodnúť o splatnosti celého úveru závisí od toho, že si spotrebiteľ nesplnil povinnosť, ktorá je v spornom zmluvnom vzťahu podstatná, či sa táto možnosť priznáva v prípadoch, v ktorých je takéto nesplnenie povinnosti dostatočne závažné vo vzťahu k dobe splácania úveru a k jeho výške, či táto možnosť predstavuje odchýlku od právnych predpisov uplatňovaných v tejto oblasti a či vnútroštátne právo stanovuje primerané a účinné prostriedky, ktoré spotrebiteľovi, na ktorého sa takáto podmienka uplatní, umožnia, aby odvrátil účinky takejto splatnosti úveru.

74 V druhom rade, pokiaľ ide o stanovenie úrokov z omeškania, treba uviesť, že z hľadiska bodu 1 písm. e) prílohy smernice v spojení s ustanoveniami článku 3 ods. 1 a článku 4 ods. 1 smernice musí vnútroštátny súd najmä preveriť, ako zdôraznila generálna advokátka v bodoch 85 až 87 svojich návrhov, po prvé aké právne predpisy sa uplatnia na vzťah medzi zmluvnými stranami v prípade, keď v spornej zmluve alebo v iných zmluvách tohto typu uzavretých so spotrebiteľmi nebolo v tejto súvislosti nič dohodnuté, a po druhé musí preveriť stanovenú výšku sadzby úrokov z omeškania v porovnaní so zákonnou sadzbou úrokov s cieľom overiť, či je vhodná na zabezpečenie dosiahnutia cieľov, ktoré sleduje v dotknutom členskom štáte a nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné na ich dosiahnutie.

75 Napokon pokiaľ ide o podmienku týkajúcu sa jednostranného stanovenia postupov na výpočet výšky nesplateného dlhu zo strany veriteľa, ktoré je spojené s možnosťou začať konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, treba konštatovať, že vzhľadom na znenie bodu 1 písm. q) prílohy smernice, ako aj kritériá obsiahnuté v článku 3 ods. 1 a článku 4 ods. 1 tejto smernice vnútroštátny súd musí najmä posúdiť, či a prípadne v akej miere sa dotknutá podmienka odchyľuje od pravidiel, ktoré by sa uplatnili v prípade absencie dohody medzi zmluvnými stranami, a tým spotrebiteľovi z hľadiska dostupných procesných prostriedkov sťažuje prístup k spravodlivosti a k výkonu práva na obranu.

76 Vzhľadom na vyššie uvedené treba na druhú otázku odpovedať:

– Článok 3 ods. 1 smernice sa má vykladať v tom zmysle, že:

- pojem „značná nerovnováha“ ku škode spotrebiteľa treba posúdiť na základe analýzy vnútroštátnych právnych predpisov uplatňovaných v prípade absencie dohody medzi zmluvnými stranami s cieľom posúdiť, či a prípadne v akej miere je právne postavenie spotrebiteľa vyplývajúce zo zmluvy nevýhodnejšie než právne postavenie zakotvené v platnom vnútroštátnom práve. Zároveň sa zdá, že na tieto účely je relevantné preskúmať právne postavenie uvedeného spotrebiteľa z hľadiska prostriedkov, ktoré má podľa vnútroštátnej právnej úpravy k dispozícii na zabránenie uplatňovaniu nekalých podmienok,
- na účely určenia, či dôjde k nerovnováhe „napriek požiadavke dôvery [dobrej viery – *neoficiálny preklad*]“, treba preveriť, či predajca alebo dodávateľ, ktorí zaobchádzajú so spotrebiteľom čestne a rovnocenne, mohol rozumne očakávať, že by tento spotrebiteľ súhlasil s takouto podmienkou po individuálnom dojednaní.

- Článok 3 ods. 3 smernice sa má vykladať v tom zmysle, že príloha, na ktorú odkazuje toto ustanovenie, obsahuje len orientačný a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré možno považovať za nekalé.

O trovách

77 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

1. Smernica 93/13/EHS Rady z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že bráni právnej úprave členského štátu, akou je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá tým, že v konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zatťaženej hypotékou nestanovuje možnosť vzniesť námietky voči nekalej povahe zmluvnej podmienky, na základe ktorej bol vydaný exekučný titul, znemožňuje súdu rozhodujúcemu v určovacom konaní, ktorý je príslušný na posúdenie nekalej povahy tejto podmienky, prijať predbežné opatrenia, najmä tie, ktoré vedú k prerušeniu uvedeného konania o výkone rozhodnutia, hoci prijatie týchto opatrení je potrebné na zabezpečenie plnej účinnosti jeho konečného rozhodnutia.

2. Článok 3 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že:

– pojem „značná nerovnováha“ ku škode spotrebiteľa treba posúdiť na základe analýzy vnútroštátnych právnych predpisov uplatňovaných v prípade absencie dohody medzi zmluvnými stranami s cieľom posúdiť, či a prípadne v akej miere je právne postavenie spotrebiteľa vyplývajúce zo zmluvy nevýhodnejšie než právne postavenie zakotvené v platnom vnútroštátnom práve. Zároveň sa zdá, že na tieto účely je relevantné preskúmať právne postavenie uvedeného spotrebiteľa z hľadiska prostriedkov, ktoré má podľa vnútroštátnej právnej úpravy k dispozícii na zabránenie uplatňovaniu nekalých podmienok,

– na účely určenia, či dôjde k nerovnováhe „napriek požiadavke dôvery [dobrej viery – *neoficiálny preklad*]“, treba preveriť, či predajca alebo dodávateľ, ktorí zaobchádzajú so spotrebiteľom čestne a rovnocenne, mohol rozumne očakávať, že by tento spotrebiteľ súhlasil s dotknutou podmienkou po individuálnom dojednaní.

Článok 3 ods. 3 smernice sa má vykladať v tom zmysle, že príloha, na ktorú odkazuje toto ustanovenie, obsahuje len orientačný a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré možno považovať za nekalé.

Podpisy